

Bildande av naturvårdsområdet Malingsbo-Kloten

Beskrivning av naturvårdsområdet

Naturvårdsområdets benämning: Malingsbo-Klotens naturvårdsområde.

Kommun: Inom Örebro län, Ljusnarsbergs och Lindesbergs kommuner. Dessutom Skinnskattebergs och Fagersta kommuner i Västmanlands län och Smedjebackens kommun i Kopparbergs län.

Socken: Inom Örebro län, Ljusnarsbergs och Ramsbergs socknar.

Fastigheter: Inom Örebro län berörs hela fastigheter eller delar av fastigheter enligt bifogade förteckning (bilaga 1) upprättad av överlantmätarmyndigheten 1981-03-16.

Lägesbeskrivning: Naturvårdsområdet är beläget i centrala delen av Bergslagen i mitten av den triangel som bildas av riksvägarna 60, 65 och 69 och med Ludvika, Fagersta och Lindesberg som hörnpunkter. Inom naturvårdsområdet ligger tätorterna Kloten, Malingsbo och Björsjö. Naturvårdsområdet ligger inom topografiska kartbladen 12 F Ludvika SV (1251), 11 F Lindesberg NV (1153), 11 F Lindesberg NO (1154) och har tyngdpunktkordinaterna $x = 66487$
 $y = 14755$.

Gränser: Naturvårdsområdets gränser redovisas på bifogade karta i skala 1:50 000 (bilaga 2). Gränserna finns också inlagda på en omgång av fastighetskartan i skala 1:10 000 som förvaras på länsstyrelsen. Naturvårdsområdets gränser sammanfaller i stor utsträckning med befintliga fastighetsgränser eller med vägar, bäckar och sjöstränder. Där fastighetsgränser eller tydliga terrängformationer saknas utgöres gränsen av raka linjer mellan brytpunkter som markerats på kartan.

Areal: Inom Örebro län omfattar naturvårdsområdet en areal av ca 14 800 ha. Totalt omfattar naturvårdsområdet en areal av ca 50 000 ha varav ca 46 000 ha land.

Naturvårdsförvaltare: Domänverket är förvaltare för huvuddelen av naturvårdsområdet bl a hela den del av naturvårdsområdet som är beläget i Örebro län.

Markägare: Huvuddelen av naturvårdsområdet (ca95 %) ägs av staten och är bokfört på domänfonden. Övriga delar ägs av ett stort antal enskilda markägare, bolag, stiftelser och kommuner enligt fastighetsförteckningen (bilaga 1).

Ärendets handläggning: År 1968 ansökte en kommunalt förankrad planeringsgrupp, trelänsutredningen, om bildande av naturreservat inom Malingsbo-Klotenområdet. Samma år beslutade länsstyrelserna om bildande av interimistiskt naturreservat. I samband med avgörande av besvär med anledning av dessa beslut uppdrog regeringen år 1969 åt statens naturvårdsverk att utreda frågor om skötselkostnader och lämplig skyddsform för Malingsbo-Klotenområdet. Naturvårdsverket redovisade sitt uppdrag till regeringen 1974. Samma år upphörde de interimistiska förordnandena. Länsstyrelsen i Örebro län beslutade 1974-11-25 med stöd av dåvarande 19 § naturvårdslagen om tillståndsplikt för viss bebyggelse inom området. Motsvarande beslut fattades av de båda andra länsstyrelserna samma år.

År 1979 uppdrog regeringen åt länsstyrelserna att pröva lämpliga former för säkerställande av naturvårdens och friluftslivets intressen inom området. Efter överläggningar mellan länsstyrelserna och kommunerna samt domänverket och naturvårdsverket tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett detaljerat förslag till beslut om bildande av naturvårdsområde. Särskild uppmärksamhet ägnades därvid åt finanseringen av de årliga skötselkostnaderna som föreslogs delas lika i tre delar mellan domänverket och naturvårdsverket samt kommuner och landsting genom stiftelsen Fritidsland Bergslagen.

Arbetsgruppens förslag överlämnades till länsstyrelserna som hållit gemensamt informationsmöte med berörda markägare samt haft förslaget utsänt till markägarna för erinringar och till myndigheter och organisationer på remiss under våren och försommaren 1981. Några avgörande erinringar har inte gjorts av markägarna och remissutfallet i övrigt har varit positivt, bl a har naturvårdsverket, domänverket och stiftelsen Fritidsland Bergslagen förklarat sig beredda att svara för var sin del av skötselkostnaderna. I övrigt har remissbehandlingen lett till smärre ändringar av gränser, föreskrifter och skötselplan i förhållande till arbetsgruppens förslag. De erinringar som framförts av markägare har bemötts i bifogade promemoria (bilaga 6).

Grund för beslutet

Malingsbo-Klotenområdet är ett höglänt och kuperat barrskogsområde beläget i de centrala delarna av Bergslagen. Inom området finns källflödena till flera av Mellansveriges stora vattendrag och området är rikt på tjärnar och sjöar.

Fyra århundraden av bergsbruk, järnhantering, jordbruk och framför allt skogsbruk har satt sin prägel på områdets vegetation och bebyggelse. Det rationella skogsbruket dominerar dagens landskapsbild, men delar av det gamla odlingslandskapet hålls fortfarande i hävd. Endast enstaka byggnader samt ruiner och andra lämningar återstår av bergsbrukets och järnhanterings anläggningar.

Genom sina naturförhållanden och sitt läge nära den tätbefolkade Mälardalen rymmer Malingsbo-Klotenområdet goda förutsättningar för de former av friluftsliv som söker stora obebyggda men lätt-tillgängliga skogsområden med sjöar och vattendrag samt en lång vinterperiod med säker snötillgång. Genom domänverkets insatser i området, främst i form av ett stort antal enklare serviceanordningar, har besök i området underlättats. Antalet besökare har ständigt ökat under den senaste 20-års perioden och beräknas år 1980 uppgå till närmare 500 000 besöksdagar.

I den fysiska riksplaneringen har Malingsbo-Klotenområdet upptagits som ett större område av riksintresse för friluftslivet. Såväl statliga som kommunala myndigheter har uttalat sig för att områdets naturvärden och förutsättningar för friluftsliv bör säkerställas genom förordnanden enligt naturvårdslagen.

Malingsbo-Klotenområdet utgör också den centrala delen av ett större område som genom beslut i regering och riksdag förklarats som ett av landets primära rekreationsområden.

Inom Malingsbo-Klotenområdet finns utöver de allmänna rekreationsvärdena även ett antal mindre områden med speciella naturförhållanden som är skyddsvärda av vetenskapliga skäl. Bevarande av dessa områden och deras speciella naturvärden kräver mer ingående skyddsbestämmelser än för området i stort. Formerna för detta skydd får övervägas efterhand som behov uppkommer och då som separata ärenden.

Ändamålet med bildande av naturvårdsområdet Malingsbo-Kloten är dels att bevara områdets karaktär av barrskogslandskap med inslag av ett stort antal små lövskogsomgärdade odlingsmarker samt lämningar från tidigare bergsbruk och järnhantering, dels att genom enkla anordningar underlätta för allmänheten att på ett för naturmiljön skonsamt sätt vistas i området och uppleva dess naturvärden. Syftet med naturvårdsområdet skall också vara att bevaka naturvärdena i de speciellt skyddsvärda områden (geologiska och biologiska särskyddsområden) vars skydd kan komma att visa sig kräva så långtgående inskränkningar i markanvändningen att bildande av naturreservat måste övervägas.

Med stöd av 19 § naturvårdslagen förklarar länsstyrelsen det område inom Örebro län som utmärkts på bifogade karta (bilaga 2) som naturvårdsområde. Länsstyrelsen upphäver samtidigt det 1974-11-25 meddelade förordnandet enligt 19 § naturvårdslagen.

Föreskrifter för naturvårdsområdet

För att trygga ändamålet med naturvårdsområdet förordnar länsstyrelsen med stöd av 10 och 19 §§ naturvårdslagen samt 22 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla beträffande området. Med stöd av 20 § naturvårdslagen förordnar länsstyrelsen dessutom att anmälan för samråd skall ske enligt nedanstående föreskrifter.

A. Föreskrifter jämlikt 19 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturvårdsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och förordningar skall förbud gälla att utan länsstyrelsens tillstånd

- 1 - uppföra ny byggnad för annat ändamål än jordbrukets och skogsbrukets behov
- 2 - utföra dikning av torvmark som tidigare inte varit dikad
- 3 - tillföra gödningsmedel på torvmark som inte är bevuxen med sluten skog
- 4 - plantera in för området främmande växt - eller djurarter
- 5 - genom dämning, sprängning eller på annat sätt förändra vattendragens topografi eller sjöarnas avrinningsförhållanden

Ovanstående förbud gäller inte inom område med byggnadsplan eller inom mark som är ianspråktagen som tomtmark. Förbudet skall inte utgöra hinder mot fortsatt inplantering av främmande fiskarter i de sjöar tjärnar och vattendrag som tidigare utnyttjats för detta ändamål och som närmare angivits i bifogade skötselplan (bilaga 3) eller mot uppförande av byggnader eller andra serviceanordningar för besökare som redovisas i skötselplanen.

Ovanstående förbud skall inte heller utgöra hinder mot sådan dämning eller reglering av vattendragen som medges i vattendom meddelad före 1982 eller som sker med stöd av gammal hävd.

B. Föreskrifter jämlikt 20 § naturvårdslagen om markägares och annan sakägares skyldighet att göra anmälan för samråd om vissa typer av arbetsföretag

Anmälan för samråd skall utöver vad som gäller för de i 23 och 24 §§ naturvårdsförordningen särskilt angivna arbetsföretagen vilt-hägn, hyggesplöjning och våtmarksdikning för virkesproduktion, alltid göras i fråga om följande arbetsföretag

- 1 - slutavverkning av skog av större omfattning än 0,5 ha
- 2 - byggande av ny luftledning för mer än 10 kV, radiomast eller liknande anordning

Inom de med A på kartan, bilaga 2, markerade områdena skall utöver punkterna 1 och 2 anmälan för samråd göras för följande arbetsföretag

- 3 - husbehovstäkt av sten, grus, sand, lera, torv eller andra jordarter samt schaktning och utfyllning
- 4 - framdragande av ny mark- eller luftledning
- 5 - byggande av ny skogsbilväg
- 6 - mekanisk markbearbetning för skogsodling och självföryngring

Inom de med B på kartan markerade områdena skall utöver punkterna 1-6 anmälan för samråd göras för följande arbetsföretag

- 7 - tillförande av gödningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen
- 8 - spridning av kemiska bekämpningsmedel
- 9 - slutavverkning, gallring, röjning eller andra former av avverkning av skog
- 10 - skogsodling genom sådd eller plantering

Anmälan för samråd enligt punkt 1 skall göras till skogvårdsstyrelsen som har att vidarebefordra den till länsstyrelsen. På övriga punkter skall anmälan göras till länsstyrelsen. I samtliga fall skall anmälan göras skriftligt och minst två månader innan arbetsföretaget avses påbörjas.

Ovanstående anmälningsskyldighet gäller inte inom område med byggnadsplan eller för arbetsföretag med tillstånd enligt vattenlagen eller miljöskyddslagen.

C. Föreskrifter jämlikt 19 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att landskapsvårdande åtgärder vidtages i anslutning

till anläggningar och anordningar för det rörliga friluftslivets behov samt i anslutning till gamla odlingsmarker, allt i den omfattning som framgår av bifogad skötselplan.

D. Föreskrifter jämlikt 10 och 19 §§ naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom naturvårdsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 - göra åverkan på mark eller växtlighet t ex genom att gräva upp örter, fälla levande eller döda träd eller skada levande träd genom att bryta kvistar
- 2 - medföra lös hund på badplatser och andra anläggningar eller på spår och leder
- 3 - framföra snöskoter eller annat översnöfordon annat än på särskilt markerade skoterleder
- 4 - framföra motorbåt annat än på härför anvisade sjöar samt att där framföra motorbåt med högre fart än 5 knop med undantag för särskilt anvisade områden för vattenskidåkning
- 5 - framföra bil eller annat motordrivet fordon annat än på vägar som är upplåtna för sådan trafik. (Vägar som ej är upplåtna är markerade med förbudsskylt)
- 6 - ställa upp husvagn över natt annat än på anvisade platser och då högst i två dygn
- 7 - tälta under längre tid än två dygn på samma plats
- 8 - göra upp öppen eld annat än på anvisade och särskilt iordningställda eldplatser
- 9 - sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller därmed jämförlig anordning.

Av ovanstående förbud gäller inte tidsbegränsningen i punkterna 6 och 7 inom Stora Bäckens campingplats eller på annan avgiftsbelagd uppställningsplats för tält och husvagnar.

E. Bestämmelser jämlikt 22 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

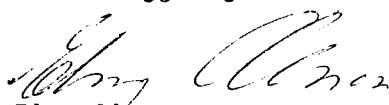
1. Syftet med naturvårdsförvaltningen är att bevara områdets karaktär av mellansvenskt skogslandskap dominerat av barrskogsbestånd i olika åldersstadier, men där också ett stort antal små lövskogsomgärdade odlingsmarker ingår liksom öppna myrmarker och ett stort antal sjöar. Syftet skall också vara att genom aktiva åtgärder underlätta allmänhetens möjligheter att på ett för naturmiljön skonsamt sätt vistas i området och uppleva dess naturvärden. Skogsbruket inom området skall i huvudsak kunna skötas på ekonomiskt bästa sätt men med den varierande grad av hänsynstagande till naturmiljön och friluftsliv som närmare anges i skötselplanen.

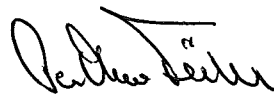
- ./. 2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogade skötselplan (bilaga 3) i den utsträckning den berör Örebro län. Skötselplanen skall omprövas vid behov, dock senast inom 10 år.
- ./. 3. Naturvårdsområdet inom Örebro län skall i naturvårdshänseende förvaltas av domänverket. I fråga om finanseringen av skötseln förutsätts att domänverket träffar överenskommelse med naturvårdsverket och stiftelsen Fritidsland Bergslagen. Vid förvaltningen skall naturvårdsförvaltarna ha samråd dels i förekommande fall med berörda enskilda markägare, dels med ett för naturvårdsområdet särskilt utsett skötselråd. Det särskilda skötselrådet skall bestå av vardera en representant för domänverket och stiftelsen Fritidsland Bergslagen samt en representant som utses gemensamt av de tre berörda länsstyrelserna. Skötselrådet skall arbeta enligt den instruktion som bifogas detta beslut (bilaga 4).
- ./. Besvärshänvisning (jordbruksdepartementet) enligt bilaga 5.

Beslut i detta ärende har fattas av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Elvy Olsson jämte ledamöterna Sören Gunarsson, Olle Aldén, David Jonasson, Erik Persson, Gustaf Persson, Olle Skoog, Sigrid Lekberg, Leif Hols, Lennart Engström, Thorsten Axelsson, Sivert Andersson, John Jansson och Eilert Jivebäck.

I den slutliga handläggningen deltog även tf länsråd Ewert Brantsberg, tf naturvårdsdirektör Jan From, biträdande länsarkitekt Olle Karlsson, överlantmätare Håkan Zetterberg, förste länsassessor Nils Hakelier samt byrådirektör Per Olov Führt, föredragande.

I handläggningen har dessutom länsråd Ove Sundelius deltagit.

Elvy Olsson

Per Olov Führt

Bilagor

1. Fastighetsförklaring
2. Karta i skala 1:50 000
3. Skötselplan
4. Instruktion för skötselrådet
5. Besvärshänvisning
6. Bemötande av erindringar
7. Utsändningslista

